

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział I	
Teoretyczne podstawy badań nad młodzieżą	17
1.1. Młodzież jako przedmiot badań socjologicznych i kategoria społeczna. Teorie młodzieży dotyczące jej roli w życiu społeczeństwa	17
1.2. Młodzież a pokolenie dorosłych. Postawy i wartości – próba charakterystyki aksjologicznej	34
1.3. Pojęcie pokolenia w literaturze. Specyfika pokolenia „przełomu wieków” w Polsce. Młodzież a dorośli – zróżnicowania w obrazie społecznego świata	40
Rozdział II	
Tożsamość w naukach społecznych – próba rekonstrukcji najważniejszych ujęć	53
2.1. Tożsamość jednostki i pokolenia – przegląd koncepcji	53
2.1.1. Tożsamość z perspektywy filozoficznej	54
2.1.2. Tożsamość w ujęciu psychologicznym	59
2.1.3. Tożsamość z perspektywy socjologicznej	68
2.1.4. Tożsamość z perspektywy pedagoga	78
2.2. Tożsamość a samoświadomość. Kształtowanie tożsamości w okresie adolescencji	82
Rozdział III	
Podstawowe środowiska wychowawcze: rodzina, szkoła i kręgi rówieńnicze a proces konstruowania tożsamości	89
3.1. Rodzina jako środowisko wychowania i socjalizacji. Teorie socjalizacji w środowisku rodzinnym	90
3.1.1. Dzieci, młodzież i rodzina – wczoraj i dziś	96
3.1.2. Rodzina i płeć. Role płciowe rodziców jako element kształtowania tożsamości jednostki	99
3.2. Szkoła jako przestrzeń nabywania tożsamości	107
3.2.1. Role społeczne a proces edukacji i wychowania w szkole	110
3.2.2. Kształtowanie tożsamości uczniów a ukryty program edukacji	114
3.2.3. Socjalizacja rodzajowa dziewcząt i chłopców. Konstruowanie tożsamości płciowej w szkole	122
3.2.4. Opór edukacyjny i inwersja symboliczna jako kategorie emancypujące	128
3.3. Rówieśnicy jako grupa odniesienia	135
3.3.1. Relacje interpersonalne, przyjaźń, partnerstwo i kształtowanie tożsamości – próba ujęcia antropologicznego	142
3.3.2. Stereotypy i autostereotypy a więź rówieńnicza. Alternatywne formy relacji i więzi	147

Rozdział IV	
Konstrukcje tożsamości młodzieży	157
4.1. Religia, orientacje światopoglądowe, udział w życiu społecznym i politycznym. . . .	157
4.2. Wykształcenie, wybór zawodu, dążenie do profesjonalizacji a zainteresowania. Inflacja dyplomu i perspektywy zatrudnienia	169
4.3. Tożsamość kulturowa młodzieży. Międzykulturowość i recepcja kultury popularnej. Globalny nastolatek jako odbiorca kultury	177
4.4. Miejsce i czas jako tworzywo tożsamości	188
4.5. Płeć i tożsamość	194
4.6. Bunt, pogranicze i patologia jako wskaźniki zaburzonej tożsamości młodzieży	206
Rozdział V	
Zarys metodologii badań	221
5.1. Założenia teoretyczne badań jakościowych w naukach o wychowaniu	221
5.2. Uzasadnienie podjętej problematyki badawczej i jej specyfika	229
5.3. Fenomenologia jako metoda badawcza – uzasadnienie wyboru perspektywy narracyjnej	238
5.3.1. Fenomenologia a fenomenografia – próba uwypuklenia cech podejścia. Wady i zalety metody	244
5.4. Dobór próby. Etapy postępowania badawczego	250
5.5. Wywiad jako wiodąca technika badawcza	256
5.6. Kryteria oceny badań	260
Rozdział VI	
Tożsamość młodzieży w badaniach z zastosowaniem fenomenografii	268
6.1. Poglądy religijne i polityczne jako elementy światopoglądu określające tożsamość badanych	271
6.2. Wykształcenie i przygotowanie do pracy zawodowej a kształtowanie tożsamości jednostki	292
6.3. Kultura i jej przemiany jako tworzywo tożsamości badanych.	304
6.4. Czas i miejsce a proces konstruowania tożsamości	320
6.5. Kulturowe i społeczne podstawy kształtowania tożsamości płciowej	334
6.6. Czynniki zaburzające proces kształtowania tożsamości. Między alternatywą a patologią w świetle badań	353
Bibliografia	385
Aneks	393
Od Redakcji	401